

27.01.2022

§ 6

Lasten ja nuorten osallisuussuunnitelma kaudelle 2021–2025 sekä nuorten aloiteoikeuden toteutuminen Helsingin kaupungissa 2021

HEL 2022-000544 T 12 04 00

Päätös

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan nuorisosaosto merkitsi tiedoksi parhaillaan käsittelyssä olevan ehdotuksen lasten ja nuorten osallisuussuunnitelmasta kaudelle 2021–2025 sekä nuorten aloiteoikeuden toteutumisen Helsingin kaupungissa.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli suunnittelija Johanna Laukkanen. Asian-tuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

aluepäällikkö
Katri Kairimo

Lisätiedot

Heli Kinnula, suunnittelija, puhelin: 310 89144
heli.kinnula(a)hel.fi
Johanna Laukkanen, suunnittelija, puhelin: 310 89091
johanna.laukkanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Lasten ja nuorten osallisuustavoitteet, arviointi ja johtamisrakenne 2021–2025

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruuti muuttuu lasten ja nuorten osallisuussuunnitelmaksi

Ruuti on helsinkiläisten nuorten vaikuttamisjärjestelmä, jonka käyttöönotosta kaupunginvaltuusto päätti vuonna 2011. Tämän jälkeen Ruudin toiminta on monipuolistunut, laajentunut ja vakiinnuttanut paikkansa

27.01.2022

kaupunkiorganisaation toiminnassa. Joulukuussa 2017 kaupunginhallitus asetti Helsingin nuorten uudistuneen vaikuttamisjärjestelmä Ruudin strategiakaudelle 2017–2021. Asettamis päätöksen mukaisesti Ruudin koordinoinnista ja kehittämisestä on vastannut kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala tiiviissä yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa. Ruudin toimintamuotoja ovat olleet omaehtoisen toiminnan tukeminen, edustuksellinen toiminta, osallistuva budjetointi ja yhteiskehittäminen sekä erilaiset tapahtumat.

Vaikuttamisjärjestelmä Ruudin strategiakaudesta 2017–2021 on tehty vuonna 2021 laaja arviointi, joka on toiminut kehittämistyön pohjana. Arvioinnissa kerättiin tietoa lapsilta ja nuorilta, opettajilta ja rehtoreilta, nuoriso- ja osallisuusohjaajilta, nuorisotyön toiminnanjohtajilta, tutkijoilta, Ruudin ohjausryhmältä, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan asiantuntijoilta sekä toimialajohtajalta.

Arvioinnin keskeisiä suosituksia tulevalle toimikaudelle olivat siirtymisen toimintolähtöisestä johtamisesta tavoitelähtöiseen johtamiseen. Sen sijaan, että keskitytään olemassa olevien vaikuttamisen kanavien vahvistamiseen, kaupungissa tulee selkeämmin määritellä yhteinen suunta ja tavoitteet lasten ja nuorten osallisuuden edistämiseksi. Arvioinnissa todettiin, että Ruuti-vaikuttamisjärjestelmä on tarjonnut monipuolisia vaikuttamisen paikkoja ja kanavia nuorille. Ruuti-brändi ei kuitenkaan vahvista lasten ja nuorten ymmärrystä osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksista eikä auta kaupungin työntekijöitä osallisuuden ja vaikuttamisen ymmärtämisessä. Tästä syystä erillisestä Ruuti-brändistä tulisi luopua.

Arvioinnissa nostettiin myös esiin, että nuorten tilanteesta, tarpeista ja toiveista kerättyä tietoa tulisi hyödyntää monipuolisemmin yli toimialarajojen. Lisäksi nuorten osallisuuden kokemusta tulisi mitata systemaattisemmin. Yhtenä suosituksena korostettiin nuorten kuulemisen vahvistamista lisäämällä dialogia ja deliberatiivista (puntaroivaa) demokratiaa ratkaisukeskeisen toiminnan rinnalle. Osallistumisen läpinäkyvyyteen tulisi kiinnittää huomiota. Entisestään tulisi kehittää erilaisia tapoja kuulla nuoria heille merkityksellisissä asioissa.

Arvioinnin pohjalta valmisteltiin esitys lasten ja nuorten osallisuuden edistämisen kaupunkitasoisista tavoitteista, arvioinnista ja johtamisesta Helsingissä strategiakaudelle 2021–2025 (Liite 1). Valmistelusta ovat vastanneet kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

Nyt määriteltävillä yhteisillä tavoitteilla varmistetaan, että lasten ja nuorten osallisuutta edistetään systemaattisesti ja kaupunkitasoisesti. Osallisuutta ja vaikuttamista tarkastellaan kaupungissa kahdesta suunnasta: lasten ja nuorten hyvinvoinnin vahvistamisen näkökulmasta sekä kaupungin toimintaan vaikuttamisen ja demokratiakasvatuksen näkökulmasta. Helsinki sitoutuu tekemään töitä sen eteen, että jokainen lapsi ja nuori kokee osallisuutta ja uskoo mahdollisuuksiinsa vaikuttaa ja että lasten ja nuorten ääni kuuluu monipuolisesti kaupungissa. Helsingissä lapset ja nuoret voivat osallistua ja vaikuttaa monin eri tavoin.

Vaikuttamisen kanavien ja toimintatapojen tulee jatkossakin olla monipuolisia ja niitä tulee arvioida ja kehittää yhdessä lasten ja nuorten kanssa. Vaikuttamiskanavien kehittämisen lähtökohtana ovat yhteisesti sovitut tavoitteet sekä systemaattisesti kerättävä tieto lasten ja nuorten osallisuuden kokemuksista.

Esitys Lasten ja nuorten osallisuussuunnitelmaksi 2021–2025 on kuvattu tarkemmin liitteessä 1. Esitys on ollut käsiteltävänä kaikissa lautakunnissa samanmuotoisena joulukuussa 2021 ja tammikuussa 2022, ja se odottaa kaupunginhallituksen hyväksyntää.

Nuorten aloitteet vuonna 2021

Nuorten aloitejärjestelmä on yksi lasten ja nuorten osallisuussuunnitelman tarkoittamista osallistumisen kanavista. Nuorten aloitteella tarkoitetaan helsinkiläisten 13–17-vuotiaiden tekemiä aloitteita kaupungin toimintaan kuuluvissa asioissa. Nuorten aloiteoikeuden tavoitteena on kannustaa nuorten osallistumista yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Samalla aloitteet tuovat kaupungin eri toimialoille tietoa nuorten toiveista ja tavoitteista. Helsingin nuorten aloitejärjestelmä on otettu käyttöön vuonna 2015. Nuorten aloitejärjestelmä on rakennettu mukailien kuntalaisten aloiteoikeutta, mutta siinä on huomioitu nuorten erityistarpeet ja demokratiakasvatukselliset mahdollisuudet.

Aloitteet tehdään Nuorten Helsinki -sivuston kautta. Aloitteen voi tehdä myös sähköpostitse tai muuten kirjallisesti toimittamalla sen kaupungin kirjaamoon. Aloitteen vireille tulossa ja täydentämisessä sen käsittelyn aikana sovelletaan hallintolain menettelysäännöksiä. Aloitteisiin vastaa joko pormestari tai sen toimialan apulaispormestari, jonka toimintaa aloite koskee. Vastaukset valmistellaan kaupunginkanslian ja toimialojen asiantuntijoiden yhteistyönä. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalvelut koordinoi aloitejärjestelmää ja julkaisee aloitteet ja niihin annetut vastaukset Nuorten Helsinki -sivustolla.

Hallintosäännön 26 luvun 3 §:n mukaan kaupunginhallitus esittää valtuuston tietoon kahdesti vuodessa tehdyt nuorten aloitteet, niiden joh-

27.01.2022

dosta suoritettavat toimenpiteet sekä nuorisoneuvoston asiasta antaman lausunnon. Päätöksentekoa yksittäisten aloitteiden osalta ei pöydällepanoa tai toivomusponsia lukuun ottamatta sallita. Kun valtuustossa käsitellään nuorten aloitteita, kolmella nuorisoneuvoston valitsemalla jäsenellä on läsnäolo- ja puheoikeus kokouksessa hallintosäännön 29 luvun 7 §:n nojalla.

Tammikuun ja kesäkuun 2021 välisenä aikana tulleet aloitteet merkittiin tiedoksi valtuustossa 3.11.2021, § 329. Alkuvuodesta tulleita aloitteita käsiteltiin yhdessä nuorisoneuvoston ja nuorisopalvelukokonaisuuden johdon kesken. Käsittely järjestettiin ennen nuorisoneuvoston asiasta valtuustolle antaman lausunnon laatimista. Kesäkuun ja joulukuun välisenä aikana tulleet aloitteet viedään valtuuston tiedoksi keväällä 2022.

Vuonna 2021 nuoret ovat tehneet yhteensä 19 aloitetta. Aloitteet ja kaantuvat kaupunkiympäristön toimialan (9), kasvatuksen ja koulutuksen toimialan (4), kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan (3), sosiaali- ja terveystoimialan (1) ja kaupunginkanslian (2) toimintaan. Kaikkiin aloitteisiin on annettu vastaus.

1. Skeittiramppi / minirampeja Torpparinmäkeen (Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala)
2. Laturipaikkoja puistoon (Kaupunkiympäristön toimiala)
3. Juomapistettä puistoihin (Kaupunkiympäristön toimiala)
4. Sukupuolineutraali vaihtoehto lomakkeissa (Kaupunginkanslia)
5. Tekojää Sakarinmäen peruskoululle (Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala)
6. Parempaa kasvisruokaa kouluihin (Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala)
7. Koulunkäynnin kehittäminen mielekkäämmäksi (Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala)
8. Roskien kierrätyksen kehittäminen (Kaupunkiympäristön toimiala)
9. Matalan kynnyksen harrastustoimintaa ja -tiloja nuorille (Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala)
10. Volter Kilpis park och staty till Tölö (Kaupunkiympäristön toimiala)
11. Perhekunnantien avaaminen autoilulle (Kaupunkiympäristön toimiala)
12. Laadukkaampi kouluruoka Helsinkiin (Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala)

27.01.2022

13. Monipuolisempaa ja parempaa vegaaniruokaa lukioihin (Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala)
14. Ulkoliikuntasali Etelä-Haagaan (Kaupunkiympäristön toimiala)
15. Kierrätysmahdollisuudet kuntoon (Kaupunkiympäristön toimiala)
16. Suorat numerot takaisin oikomishoitoon (Sosiaali- ja terveystoimiala)
17. Staden ska flagga med EU-flagg på Europadagen (Kaupunginkanslia)
18. Nuorten aloite, ilmastonmuutoksen vaikutukset paremmin huomioon kerrostalorakentamisessa (Kaupunkiympäristön toimiala)
19. Nuorten aloite, löhöilypenkkejä rantareitille ja puistoihin (Kaupunkiympäristön toimiala)

Nuorten aloitejärjestelmän kehittäminen

Nuorten vaikuttamismahdollisuuksien toteutumista arviointiin tarkastuslautakunnan vuoden 2020 arviointikertomuksessa. Siinä annettiin toimenpidesuosituksia koskien nuorten aloitejärjestelmää ja sen kehittämistä. Toimenpidesuosituksen mukaisesti kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee edelleen tiivistää yhteistyötään nuorten vaikuttamismahdollisuuksien tuomisessa konkreettiseksi osaksi koulujen ja oppilaitosten toimintaa ja opetusta. Kaupunginkanslian tehtävänä on yhdessä toimialojen kanssa varmistaa, että toimialoilla vastauksia valmistelevat ovat vuorovaikutuksessa aloitteen tekijän kanssa ja että kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tehtävänä on yhteistyössä kaupunginkanslian kanssa keventää nuorten aloiteprosessia. Lisäksi kaupunginvaltuusto hyväksyi 3.11.2021, § 329 toivomusponnen, jossa edellytetään selvitettävän mahdollisuutta kehittää nuorten aloitejärjestelmää tiiviissä yhteistyössä nuorisoneuvoston kanssa keskittyen korjaamaan erityisesti niitä epäkohtia, jotka nuorisoneuvosto on nostanut esiin.

Aloitejärjestelmän kehittäminen on parhaillaan käynnissä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla. Aloitteita koskeva palvelumuotoiluprojekti on toteutettu vuoden 2021 alussa. Sen avulla muodostettiin kokonaiskuva aloitejärjestelmän nykytilasta ja roolista nuorten vaikuttamisen kokonaisuudessa ja luotiin suuntaviivat järjestelmän kehittämiseksi. Arviointikertomuksen suositusten mukaisesti aloiteprosessia on tavoitteena keventää. Aloiteprosessin kehittämistyö edellyttää tiivistä yhteistyötä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kaupunginkanslian välillä.

Esittelijä

aluepäällikkö

27.01.2022

Asia/6

Katri Kairimo

Lisätiedot

Heli Kinnula, suunnittelija, puhelin: 310 89144

heli.kinnula(a)hel.fi

Johanna Laukkanen, suunnittelija, puhelin: 310 89091

johanna.laukkanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Lasten ja nuorten osallisuustavoitteet, arviointi ja johtamisrakenne
2021–2025

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano